PARTICULARITĂȚILE CONTABILITĂȚII ÎN PROCESUL DE REALIZARE A PARTENERIATULUI PUBLIC-PRIVAT

CZU: 334.722.26:657.1 **https://doi.org/10.5281/zenodo.7543007**

Anna CÎȘLARI

Universitatea de Stat din Moldova

***Abstract**: This article highlights certain specific features of accounting in the process of implementing public-private partnerships, particularly emphasizing the optimization of the effectiveness of the public-private partnership system. The deterioration of the economic situation and the deficit of budget funds are taken into account, when the creation of economic conditions for increasing the attractiveness of investments at the national level should be handled by public-private partnerships. That process must be substantiated taking into account compliance with international financial reporting standards, with particular emphasis on the economic facts arising from the public-private partnership, including in the stages of initiation, implementation and completion of operations, because the key to an effective management of modern business structures is operational management, based on management accounting information.*

***Key words:** public-private partnership, management accounting, economic crisis.*

Introducere. În prezent, mecanismele de parteneriat public-privat devin un instrument fundamental pentru dezvoltarea infrastructurii naționale și locale, atragerea investițiilor și îmbunătățirea calității serviciilor oferite populației. Pe de o parte, cererea de investiții în infrastructură este în creștere, pe de altă parte, există propuneri interesante de implementare a proiectelor și investitori interesați de parteneriate pe termen lung, precum și un mare interes din partea administrației publice locale. Datorită mai multor condiții macroeconomice, dar și situației precare din punct de vedere a bunăstării la nivel de țară în general, devine extrem de oportună și actuală necesitatea dezvoltării infrastructurii, fapt care, ar fi posibil prin implicarea intensă a conlucrării în cadrul parteneriatelor publice private.

Este știut faptul că actualmente dezvoltarea acestui parteneriat în țara noastră, precum și oglindirea rezultatelor ce descriu această activitate la nivel de țară prin prisma indicatorilor macroeconomici arată o tendință nefavorabilă. Administrarea și gestionarea activităților din cadrul parteneriatului public-privat în Republica Moldova este o atribuție extrem de importantă a Agenției Proprietății Publice, care depune eforturi consistente ca să asigure coordonarea procesului de identificare a obiectivelor proiectelor de parteneriat public - privat de interes naţional. Totuși, trebuie de punctat asupra faptului că acest proces decurge pe fondul unei previziuni negative pentru investițiile statului în infrastructură și a unei scăderi a managementului investițiilor ca urmare a introducerii de restricții asupra principalelor instituții financiare interne.

Prin urmare, parteneriatul public – privat se transformă într-una dintre pârghiile care face posibilă identificarea celei mai avantajoase poziții a businessului cu partenerii publici pentru a introduce o componentă financiară în infrastructura administrată de societate. Acest lucru este realizat din economiile interne ale țării și, deși mici, dar totuși se poate considera că este un pas real înainte pentru economia națională în condițiile actuale de criză și incertitudine. Natura actualei crize financiar-economice pare să se schimbe în mod constant pe măsură ce sunt descoperite noi deficiențe sistemice. În acest context, este important să identificăm particularitățile specifice acestei perioade a contabilității în procesul de realizare a parteneriatului public-privat pentru a putea identifica cele mai eficiente posibilități de gestionare a structurilor moderne de afaceri.

Specificul parteneriatului public-privat în condiții de eficientizare a politicii financiar-contabile: discuții și realități. Unul dintre domeniile prioritare de implementare a politicii investiționale și financiar-contabile este în prezent dezvoltarea ascendentă a parteneriatului public-privat, care se recomandă a fi utilizat atât în documentele de planificare strategică cu caracter teritorial și sectorial, cât și în actele juridice de reglementare a țării. Una dintre principalele probleme cu care se confruntă toate statele care doresc să dezvolte parteneriate public-privat, inclusiv și Republica Moldova, este problema dezvoltării procedurilor și stimulării proceselor care

să asigure funcționarea eficientă a parteneriatelor public-privat. Combinarea eforturilor statului și a structurilor de afaceri sub forma unui parteneriat public-privat va crea condiții pentru îmbunătățirea calității produselor manufacturate și a serviciilor din economia națională.

Un parteneriat public-privat este un aranjament între sectorul public și cel privat, cu un acord clar privind obiectivele comune pentru furnizarea de infrastructură publică și/sau servicii publice de către sectorul privat, care altfel ar fi fost furnizate prin achiziţiile tradiţionale din sectorul public. Proiectele în parteneriatul public-privat se concentrează pe o abordare integrată pe întreaga durată de viață a achiziției de active și/sau servicii publice la scară largă. Dezvoltarea dinamică a parteneriatelor public-privat se datorează extinderii punctelor de referință pentru interacțiunea statului cu businessul privat. Astfel de puncte de referință pot fi relațiile în industriile care se află sub jurisdicția autorităților de stat [6]. Autoritățile statului sunt interesate să utilizeze avantajele competitive ale businessului privat pentru a crește eficiența dezvoltării fondurilor bugetare și realizării obiectivelor proprii. Iar pentru entitățile economice de nivel național există un stimulent important de a participa la parteneriate public-privat care relevă în maximizarea profiturilor prin creșterea eficienței investițiilor. Parteneriatul public-privat permite statului să atragă investiții private prin utilizarea preferințelor fiscale, bugetare și administrative [5].

Atunci când se utilizează această metodă de interacțiune, statului i se atribuie un rol primordial datorită concentrării acestui mecanism pe rezolvarea problemelor socio-economice, întrucât statul este interesat de îndeplinirea obligațiilor socio-economice față de populație. În plus, statul joacă un rol primordial, deoarece acest parteneriat în cele mai multe cazuri este construit în legătură cu proprietatea statului [7].

Din punct de vedere a gestionării financiar-contabile a partenerului public-privat, în urma analizei bibliografice și legislative [3; 4; 10], putem concluziona că sunt luate în vizorul contabilității aspectele de realizare și contabilizare a realizării proiectelor din domeniul partenerului public-privat, punându-se accent pe formele și mecanismele participării la aceste proiecte din punct de vedere financiar, regularitatea și modalitatea de oferire a garanțiilor bugetare pentru partenerii din privat, asigurarea financiar-contabilă a realizării acestor proiecte, utilizarea corectă și legală a fondurilor financiar-investiționale, precum și urmărirea corectitudinii de impunere și fiscalitate, de realizare a plăților în contextul respectării regimurilor fiscale acceptate. De asemenea, ne referim la specificul contabilității când vine vorba de zone economice speciale, înlesniri fiscale și preferențiale pentru parteneriatul privat.

În contextul studiului științific realizat, putem veni cu o definiție proprie a partenerului public-privat - acesta este un sistem de relații organizatorice și economice care presupune asigurarea pe bază contractuală a drepturilor și responsabilităților organismelor guvernamentale și ale afacerilor pentru utilizarea în comun a investițiilor și a altor resurse, împărțirea echitabilă a riscurilor și profiturilor, obținerea rezultatelor finale în implementarea unor mari proiecte de infrastructură, precum și redistribuirea drepturilor de proprietate și socializarea relațiilor publice.

Considerăm că parteneriatele public-private, deși au fost luate în considerare într-o abordare restrânsă, întrucât încă în anul 2018 Ministerul Finanțelor a făcut publice „Indicațiilor metodice privind particularitățile contabilității în procesul realizării parteneriatului public-privat” [2], persistă încă multe probleme pe acest domeniu. Cu referire la indicațiile metodice la cere ne referim mai sus, putem concluziona că acest document contabil important a fost elaborat în vederea reglementării specificului contabilității în procesul realizării parteneriatului public-privat. Documentul se referă și la particularitățile contabilității contractelor de parteneriat public-privat, căci exista o nevoie urgentă de tranziție a economiei naționale de la o orientare spre materie primă la un model de dezvoltare inovator. Motorul acestui proces este activarea mecanismului parteneriatelor public-private în acest domeniu.

Conform acestor reglementări normative, „veniturile şi cheltuielile aferente executării lucrărilor de antrepriză se recunosc de către partenerul privat în cazul în care rezultatul contractului poate fi evaluat cu certitudine, reieşind din durata de executare a contractului, care se poate încadra sau poate depăşi o perioadă de gestiune. În cazul în care contractul se execută în decursul **mai multor perioade de gestiune**, veniturile şi cheltuielile contractuale se recunosc prin aplicarea

metodei stadiului de execuţie a contractului. În cazul unui parteneriat public-privat realizat sub forma contractului de societate civilă, veniturile şi pierderile se împart între asociaţi *proporţional cu cota lor de participare" [1].*

Prevederile normative existente asigură o anumită claritate privind reflectarea în contabilitatea instituțiilor bugetare a entităților din sectorul corporativ a contractelor de parteneriat public-privat. Însă, analizând perioada de după oficializarea acestor reglementări, adică din 2019 și până în prezent, se constată că nu este reglementat și modul de contabilizare a faptelor economice care nu rezultă din contractele de parteneriat public-privat. Astfel, partenerul public şi cel privat trebuie să identifice totalitatea riscurilor posibile și să și le gestioneze cu prudență. În acest context, evaluarea situațiilor de risc presupune inclusiv: cuantificarea riscurilor; cuantificarea financiară a riscurilor și a consecințelor acestora de rând cu procedurile de calculare a riscului transferabil și a celui reținut, precum și identificarea structurii de alocare a riscurilor.

O direcție promițătoare în dezvoltarea parteneriatului public-privat, în opinia noastră, poate fi atribuită interacțiunii întreprinderilor mici și mijlocii ca potențiale entități și agențiile guvernamentale, întrucât sprijinul acestora va da încredere în garantarea stabilității activității antreprenoriale [8; 9]. În același timp, după cum arată practica, dezvoltarea parteneriatului public-privat care prevede deschiderea de întreprinderi mixte, merită o atenție deosebită. Astfel de asociații în participațiune contribuie la introducerea și dezvoltarea formei instituționale a parteneriatului public-privat ca model de parteneriat între sectorul public și businessul privat. Aceasta combină capacitățile ambelor părți ale parteneriatului prin prisma resurselor financiare, logistice, umane, etc.

Generalizând cele enunțate mai sus, actualmente rămâne la fel de actuală problema gestionării eficiente din punct de vedere a contabilității a procesului de realizare a parteneriatului public-privat, ținând cont de riscurile iminente din zonă și schimbările permanente în legislația pe domeniul analizat. În acest context, este de asemenea important și procesul de menținere și dezvoltare a entităților de afaceri profitabile în cadrul parteneriatului public-privat. Pentru aceasta sunt necesare măsuri de sprijin din partea statului cum ar fi:

✓ susținerea financiară prin subvenții și garanții de stat pentru furnizarea de surse de finanțare împrumutate;

✓ acordarea de stimulente fiscale sub formă de deduceri fiscale pentru investiții;

✓ posibilitatea de închirieri preferenţiali de bunuri mobile şi imobile, terenuri pentru implementarea proiectelor;

✓ acordarea suportului organizatoric și metodologic sub forma unor anumite servicii juridice și de consultanță, elaborarea documentației depuse, pregătirea unei licitații pentru selecția unui proiect în cadrul parteneriatului public-privat etc.

Prin urmare, este necesar să se utilizeze oportunitățile businessului privat și autorităților de a se consulta pe probleme generale și de a dezvolta concepte de proiect la încheierea acordurilor parteneriatului public-privat și de a participa la monitorizarea implementării proiectelor, acordând atenție soluționării problemelor emergente, inclusiv celor de gestiune și control contabil.

Concluzii. Astfel, în prezent, marile proiecte naționale de infrastructură prezintă o nevoie deosebită de utilizare a mecanismelor de parteneriat legitim între guvern și businessul privat. Pe lângă sursele tradiționale de finanțare pentru proiectele de infrastructură implementate pe bază de parteneriat public-privat, atragerea resurselor financiare rămâne relevantă pentru economia națională. Pentru funcționarea eficientă a instrumentului parteneriatului public-privat într-o economie inovativă, este necesară atragerea activă a investitorilor cu acordarea de beneficii nu temporare, ci pe termen lung, garanții de stat pentru returnarea fondurilor investite.

Pentru implementarea principiilor dezvoltării durabile în contextul parteneriatelor public-privat, este primordial să se țină cont de respectarea standardelor internaționale de raportare financiară, cu accent deosebit pe faptele economice care decurg din parteneriatul public-privat, inclusiv în etapele de inițiere, implementare și finalizare a operațiunilor. În acest caz ar fi oportună diseminarea experienței de succes și a exemplelor în care principiile durabilității funcționează cu succes. Acest lucru va ajuta la depășirea neînțelegerilor de evidență contabilă și audit existente.

De asemenea, se impune și intensificarea activităților de coordonare dintre ministerele de finanțe și economie responsabile cu dezvoltarea proiectelor și programelor parteneriatului public-privat și agențiile de mediu pentru a crește contribuția acestor parteneriate la dezvoltarea durabilă.

În concluzie, eficientizarea gestionării financiar-contabile în domeniul parteneriatului public-privat în Republica Moldova constituie un element-cheie pentru dezvoltarea economică a țării. În acest context procedurile eficiente ale contabilității în procesul de realizare a parteneriatului public-privat trebuie să se axeze pe necesitatea atragerii investițiilor la nivel macroeconomic în scopul modernizării infrastructurii ceea ce actualmente are un rol semnificativ în menținerea și asigurarea dezvoltării unei societăți prospere și a unei dezvoltări durabile.

Bibliografie:

1. Contabilitatea parteneriatului public-privat: indicații metodice. https://monitorul.fisc.md/editorial/contabilitatea-parteneriatului-public-privat-indicatii-metodice.html/. Vizualizat la 03.09.2022.

2. Indicaţii metodice privind particularităţile contabilităţii în procesul realizării parteneriatului public – privat. https://mf.gov.md/ro/content/indica%C5%A3iile-metodice-privind-particularit%C4%83%C5%A3ile-contabilit%C4%83%C5%A3ii-%C3%AEn-procesul-realiz%C4%83rii. Vizualizat la 05.09.2022.

3. Legea contabilităţii, Nr. 113 din 27-04-2007. Publicat: 29-06-2007 în Monitorul Oficial Nr. 90-93.

4. Legea cu privire la parteneriatul public-privat, Nr. 179 din 10-07-2008. Publicat: 02-09-2008 în Monitorul Oficial Nr. 165-166.

5. Leyden D., Link A. Public Sector Entreprenturship: U.S. Technology and Innovation Policy. Oxford University Press, 2015. 250 p.

6. Nixon B., Burns J. The paradox of strategic management accounting. In: Management Accounting Research, Vol. 23/4, 2019.

7. Otley D. The contingency theory of management accounting and control. In: Management Accounting Research, Vol. 31, 2016.

8. Yescombe E.R. Public-Private Partnerships Principles of Policy and Finance. Butterworth-Heinemann, 2007, 350 p.

9. Надеждина С.Д., Воронина Н.И., Пьянкова Л.М. Государственно-частное партнерство как резерв развития инфраструктуры территорий. Вестник НГУЭУ. 2021.

10. Этрилл П., Макклейни Э. Финансовый менеджмент и управленческий учет для руководит;елей и бизнесменов, пер. С англ. М.: Альпина Паблишер, 2012. 648 с.